

CEZA HUKUKU BAKIMINDAN YASAL OLMAYAN TIBBİ MÜDAHALE

Ar. Gör. Ozan Ercan TAŞKIN*

GİRİŞ

Yaşam hakkı, başta anayasalar olmak üzere, ulusal ve uluslararası belgelerde koruma altına alınmıştır. Nitekim yaşam hakkı, bütün diğer temel hak ve özgürlüklerin hayata geçebilmeleri açısından da bir çeşit varlık koşuludur. Anayasa'nın 17. maddesi şu şekildedir: "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz...*". Yaşam hakkı, vazgeçilemez, devredilmez nitelikteki haklardandır. İnsanın temel hakkı olan yaşam hakkının sağlanabilmesi, sağlık hakkının varlığına bağlıdır. Bu hak ilk kez Evrensel İnsan Hakları bildirgesinde vurgulanmıştır. Ülkemizde bu hakkın mevzuata girmesi ilk 1961 Anayasası ile olmuştur. 1982 Anayasası'nda ise bu hak, 17 ve 56. maddelerde düzenlenmiştir. Yaşam ve sağlık haklarının gerçekleştirilmesinde en önemli bilim alanlarından birisi, tıp bilimidir.

Hukuk düzeni, "yaşam hakkı"nı, hiç kimseye, yaşam üzerinde hiçbir şekilde tasarrufta bulunma izni vermeyecek kadar önemser. Ancak bütün olası risklere rağmen çok eski çağlardan itibaren sağlığı tehlikeye giren kimselere karşı tıbbi müdahalelerde bulunmaya izin verilmiştir ve bu müdahalede bulunacak kimseler özel olarak yetiştirilmiştir. Tıbbi müdahalede bulunmanın, sağlık hakkına dolayısı ile yaşam hakkına yönelmesi sebebiyle, bu müdahalede bulunma hakkı çok sıkı koşullara bağlanmıştır. Tıbbi müdahalede bulunacak kişinin alacağı eğitimden, müdahalenin yapılış biçimine ve sağlığı bozulan kişinin rızasının şekline kadar her türlü husus ayrıntılı bir şekilde ilgili yasalarda düzenlenmiştir. Biz bu çalışmada ülkemizde pek sık rastlanılan, '*yasadışı tıbbi müdahalede bulunmanın cezai sorumluluğunu*'nu inceleyeceğiz. Gerek insanların içinde buldukları çaresizlikten, gerekse birtakım hurafelerden dolayı her yıl ülkemizde çok sayıda hasta, ehil olmayan kimselerin yaptıkları tıbbi müdahaleler sonucunda mağdur olmaktadır. Bu mağduriyetlerin giderilmesinde, yapılacak denetimler ve yasaya aykırı

* Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Usûl Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Elemanı.

olarak hekimlik yapanlara yönelik uygulanacak müeyyideler yanında, toplumun bu konuda bilinçlendirilmesi de çok önemlidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TIBBİ MÜDAHALE KAVRAMI VE KOŞULLARI

1. TIBBİ MÜDAHALE KAVRAMI :

Hekimin, hastasını sağlığına kavuşturma için yaptığı her şey, hukuki olarak tıbbi müdahale¹ kavramı içinde değerlendirilir². Tıbbi müdahale şu şekilde de tanımlanabilir, “*Hastalıkları ve sakatlıkları önlemek, tedavi etmek veya hafifletmek amacını taşıyan bilimsel ve teknik fiillerin bütünü*”³. Konuyu düzenleyen kanuni hükümlerde de tıbbi müdahale kavramı ortaya konmaya çalışılmıştır⁴. Tıbbi müdahale birçok farklı şekilde tanımlanabilirken, hekim tanımı çok daha basit şekilde verilmektedir. Bu tanıma göre hekim: tıbbi müdahalede bulunan kimsedir⁵.

2. TIBBİ MÜDAHALEDE BULUNMANIN KOŞULLARI :

2.1. Tıbbi Müdahalenin, Tıp Mesleğini İcraya Kanunen Yetkili Kimseler Tarafından Gerçekleştirilmesi

Her şeyden önce yapılan müdahalenin hukuki sayılabilmesi için, hukuki müdahalede bulunacak kimsenin kanunen yetkili olması gerekir”. Bu şekilde hekim, kanundan doğan yetkisini kullanarak birtakım hukuki fiillerde bulunabilecektir. Bu husus bir hakkın

¹Biz, bu çalışmada tıbbi müdahale kavramını 'tababet' kavramının yerine geçecek şekilde de kullanmayı tercih edeceğiz.

²SÜTLAŞ, Mustafa: **Hasta ve Hasta Yakını Hakları**, İstanbul 2000, s.42.: Kişinin hayatını kurtarmak ve sağlığına kavuşturmak amacıyla uzman bir hekim eliyle gerçekleştirilen müdahaleye tıbbi müdahale denir. Bu konuda bkz. DERYAL, Yahya: **İnsan Sağlığına Ve Vücut Bütünlüğüne Yönelik Tıbbi Müdahalelerde Hastanın Rızası**, <http://www.saglikhukuku.net/bilgi/hh.asp>.

³BAYRAKTAR, Köksal: **Hekimin Tedavi Nedeniyle Cezai Sorumluluğu**, İstanbul 1972, s. 23.

⁴Tıbbi deontoloji Nizamnamesi Madde 13 - Tabip ve dış tabibi, ilmi icapları uygun olarak teşhis koyar ve gereken tedaviyi tatbik eder. Bu faaliyetlerinin mutlak surette şifa ile neticelenmemesinden dolayı, deontoloji bakımından muaheze edilemez. Tababet prensip ve kaidelerine aykırı veya aldatıcı mahiyette teşhis ve tedavi yasaktır. Tabip ve dış tabibi: teşhis, tedavi veya korunmak gayesi olmaksızın, hastanın arzusunun uyararak veya diğer sebeplere, akli veya bedeni mukavemetini azaltacak herhangi bir şey yapamaz. Aynı şekilde 1982 Anayasası'nın 17 maddesi, “*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz.*” şeklinde ifadeler kullanarak tıbbi müdahalenin çerçevesini oluşturmuştur.

⁵BAYRAKTAR: s. 23.

⁶BAYRAKTAR: s. 111.: DÖNMEZER, Sulhi/ ERMAN, Sahir: **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Genel Kısım**, C.II. 5.Bası, İstanbul 1974, s. 51.

kullanılması olarak da ifade edilebilir⁷. Bu hakkın kullanılması da tıp mesleğinin icrası ile söz konusu olabilecektir. Bu mesleği kullanacak kişinin sahip olması gereken özellikler, 11.4.1928 tarih ve 1219 sayılı “*Tababet Ve Şu’abatı Sanatların Tarzı İcrasına Dair Kanun*” ile 23.1.1953 tarih ve 6023 sayılı “*Türk Tabipler Birliği Kanununda*” düzenlenmiştir.

Bu düzenlemeler dikkate alındığında, tıp bilimini icra edebilmek için:

- a) Tıp fakültesi mezunu olup, hekimlik diploması sahibi olmak,
- b) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,
- c) Tabip Odasına kayıtlı olmak,
- d) Hekimlik yapmaya engel halin olmaması gerekir⁸.

a) Tıp Fakültesi Mezunu Olup, Hekimlik Diploması Sahibi Olmak:

Tıp fakültesinden mezun olan kimsenin yeterli bilimsel donanuma sahip olduğu gösteren belge diplomadır⁹. Tıbbi müdahaleler oldukça karmaşık ve ciddi riskler taşıyan müdahalelerdir, bu nedenle bu tür müdahalelerin gerekli eğitimi almış kişiler tarafından gerçekleştirilmeleri gerekir. Yani müdahalede bulunacak kimsenin ehil olması gerekir. Diplomanın geçerli olması için, diplomanın Sağlık Bakanlığınca onaylanması gerekir¹⁰. Hangi düzeyde sağlık personelinin, ne tür müdahalelerde bulunabileceği kanunda ayrıntılı olarak düzenlenmiştir¹¹.

b) Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Olmak:

1219 sayılı Kanunun 1. maddesi tıbbi müdahalede bulunmak için Türk vatandaşı olmayı arar¹². Bu ilkeyi koymaktaki amaç, ülke hekimlerini yabancı hekimlere karşı

⁷BAYRAKTAR: s. 111.

⁸Tıbbi müdahalede bulunacak kişiler 1219 sayılı Kanunda sayılı olarak gösterilmiştir. Buna göre, tıbbi müdahalede bulunacak kişiler, hekimler, diş hekimleri, ebeler, sağlık memurları, sünnetçiler, ve hastabakıcı hemşirelerdir.

⁹1219 sy. Kanun'un 1. maddesi bu hususu düzenlemiştir. Buna göre: “*Türkiye Cumhuriyeti dahilinde tababet icra ve her hangi surette olursa olsun hasta tedavi edebilmek için Türkiye Darülfünunu Tıp Fakültesinden diploma sahibi olmak ve Türk bulunmak şarttır*”.

¹⁰1219 sy. Kanun, m.2 : Bu işlem kurucu değil bildirici niteliktedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. BAYRAKTAR: s. 113.

¹¹1219 sy. Kanun, m.3 ve 23. Tıp eğitiminin şekline ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. BAYRAKTAR: s. 113-117.

¹²Türk vatandaşı olmaya ilişkin esaslar 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu'na göre belirlenecektir. Bkz.ÇAKMUT, Özlem: *Tıbbi Müdahaleye Rızanın Hukuku Açısından İncelenmesi*, İstanbul 2002, s. 30.

koruma kaygısıdır¹³. Bu ilke diğer taraftan mutlak bir ilke değildir. Kanuni bir düzenleme olması koşuluyla yabancı hekimlerin de Türkiye'de çalışmaları olanaklıdır¹⁴.

c) Tabip Odasına Kayıtlı Olması:

Hekimlik mesleğini yerine getirebilmenin diğer bir koşuluda Tabip Odasına kayıtlı olmaktır. Oda bir yandan mesleki dayanışmayı, meslek içi eğitimi sağlarken diğer yandan da bir disiplin mekanizması olarak çalışmaktadır¹⁵. Hekimliği serbest olarak icra edenlerin odaya kayıt olmaları zorunlu iken, serbest olarak hekimlik mesleğini icra etmeyenler açısından böyle bir zorunluluk yoktur¹⁶.

d) Hekimlik Yapmaya Engel Halinin Olmaması Gerekir:

Bu haller, geçici olarak mesleğin icra edilememesi ve sürekli olarak hekimlik mesleğinin icra edilememesidir.

i) Geçici olarak mesleğin icra edilememesi:

Türk Tabipler Birliği Kanununun 38. maddesi, "*Haysiyet Divanı, odaya girmeyen veya kanunun kendisine tahmil ettiği diğer vecibeleri yerine getirmeyenler inzibati ceza verir*" hükmünü getirirken diğer maddelerinde Haysiyet divanınca verilecek cezalar 15 günden 6 aya kadar geçici olarak meslekten çıkarma olarak gösterilmiştir. Haklarında meslekten men cezası verilmiş hekimler hiçbir şekilde mesleklerini icra edemezler.

ii) Sürekli olarak hekimlik mesleğinin icra edilememesi:

1219 sayılı Kanunun 28. maddesinde belirtilmiştir. Burada söz konusu olan aslında belli bir meslek ve san'atın icrasının tatili cezasıdır. Ancak, mevcut düzenlemede yer alan hekimlik dışı faaliyetlerden dolayı da alınan cezaların, hekimlik mesleğini yapamamaya yol açması eleştirilmiştir¹⁷.

¹³BAYRAKTAR: s. 117.

¹⁴BAYRAKTAR: s. 119.

¹⁵BAYRAKTAR: s. 119.; ÇAKMUT: s. 32.

¹⁶Bkz. Türk Tabipler Birliği Kanunu m.7 ve m.15.

¹⁷BAYRAKTAR: s. 121.

İKİNCİ BÖLÜM

YASA DIŞI HEKİMLİK YAPMA

1. Genel Olarak

Birinci bölümde, ana hatları ile kimlerin, hangi koşullarda ve nasıl hekimlik yapabileceklerini belirtmeye çalışmıştık. Bu durumda olan kimselerin, tıbbi müdahalelerde bulunmaları onlar açısından bir yetkidir¹⁸. Bu yetki, kaynağını hukuka uygunluk nedenleri arasında bulur. Bu hukuka uygunluk nedeninin kuramsal çerçevesi noktasında, doktrinde, çok farklı yaklaşımlar vardır. Biz bu çalışmada bu tartışmalara girmeyeceğiz. Ancak bu tartışmaların merkezinin kanunun tanıdığı yetki ve/veya mağdurun (hastanın) rızasının oluşturduğunu söylemekle yetinelim¹⁹.

Tıbbi müdahaleler konusunda yapılan bilimsel çalışmaların neredeyse tamamı, bir kimsenin hekim olduğu halde, bazı yapması yasak faaliyetlerde bulunması halini incelemektedir. Bir kimsenin hekim olmadığı halde tıbbi müdahalede bulunması durumunda ortaya çıkan mesele, temel olarak 1219 Sayılı Kanun'un, 25 ila 26. maddelerine ve Türk Ceza Kanununun ilgili maddeleri çerçevesinde çözümlenmektedir.

1219 Sayılı Kanun 25. madde, *“Diploması olmadığı halde cerri menfaat için olmasa dahi her hangi suretle olursa olsun hasta tedavi eden veya tabip unvanını takınan şahıs bir aydan altı aya kadar hapis ve yirmi beş liradan beş yüz liraya kadar ağır cezayı nakdi ile mücazat olunur. Bu suretle icrayı sanat neticesinde Türk Ceza Kanunu itibariyle daha ağır cezayı müstelzim bir fiil işlenilmiş olduğu takdirde o fiile mahsus ceza verilir.”* Hükümünü getirirken, aynı kanunun 26. maddesi ise tabip olduğu halde, yetkisiz müdahalede olan kimseye ilişkin şu düzenlemeyi getirmiştir, *“Bu kanunun ahkâmına tevfikân icrayı sanat salahiyeti olmayan veya her ne suretle olursa olsun icrayı sanattan memnu bulunan bir tabip sanatını icra ederse yirmi beş liradan iki yüz liraya kadar hafif cezayı nakdi ile cezalandırılır”*.

¹⁸Yetki kavramının hak kavramı ile karıştırılmaması gerekir. Yetkinin karşılığında görev vardır. Yetki ve görev birbirlerinden beslenen kavramlardır. Hak ise sübjektif bir değer bildirmektedir ve bir hakka sahip olan isterse o hakkını kullanmayabilir. Bu anlamda hekimlerin, tıbbi müdahalede bulunmalarının hukuksal karşılığının, hak kavramının çerçevesinde değil de, görev-yetki kavramının çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir.

¹⁹Ayrıntılı bilgi için bkz. ÇAKMUT: s. 81-113.

2. 1219 Sayılı Kanun'un 25. Maddesinde Belirtilen Suç ve Görüşümüz

1219 Sayılı Kanunun 25. maddesinde belirtilen hususlar kanaatimizce iki ana başlık altında incelenmelidir. Bu anlamda üzerinde ilk olarak düşünülmesi gereken husus 25. maddenin ilk kısmıdır. 25. maddenin ilk kısmı, TCK'da ayrıca bir suç olarak gösterilmese dahi, tıp diploması olmayan bir kimsenin tedavi maksadı ile olsa bile, tıbbi müdahalede bulunmasını veya sadece tabip unvanını takınmasını dahi cezalandırmaktadır. Buna göre bu tür bir faaliyet içerisinde bulunan kimse para cezasına ve bir aydan altı aya kadar hapis cezasına çarptırılır.

1219 Sayılı Kanunun 25. maddesinin, ilk kısmında belirtilen suçun ortaya çıkması için bir kimsenin olmadığı halde tabipmiş gibi davranması yeterlidir. Ortaya zararlı bir sonucun çıkmış olması gerekmez. Bize göre tabip olmayan bir kişinin ister davranışlarıyla, isterse sözleriyle, tabip izlenimi yaratmış olması yeterli olmalıdır. Yasanın lafından bu anlaşılır. Söz konusu maddenin ikinci kısmında ise, ortaya, TCK'nın anladığı anlamda bir zararlı sonucun çıkması halinde, TCK'da belirtilen cezaların uygulanacağı belirtilmiştir. Yani bu anlamda müessir fiil ya da adam öldürme ile ilgili TCK maddelerine gidilmek gerekir. Ancak, burada tartışılması gereken husus bu yönelmenin, kusurluluğun hangi kalıbına göre olacağıdır. Bir başka söyleyiş ile failin sorumluluğu kast kalıbına göre mi yoksa taksir kalıbına göre mi belirlenecektir²⁰.

Kanun, diploması olmayan ehliyetsiz kişinin, herhangi bir hastalığı tıbbi ya da özel yöntemlerle teşhis ettikten sonra, iyi edecek araçları uygulama veya önermeyi yasaklamış ve cezalandırmıştır. Böyle bir halde uygulamaya maruz kalmış olan kişinin (mağdurun) rızasının hiçbir önemi yoktur. Bu anlamda rıza fiili uygun hale getirmez²¹. Elbette yanılma durumunun esaslı sayılması gerekir.

Ülkemizde çok sık görülen meslek icrası sayılamayacak telkin ve tavsiyelerin tıbbi müdahale olarak görülmemesi icap eder. Bu anlamda örneğin reçetesiz olarak satılan, ilaçların tavsiyesi suç oluşturmaz²².

Tıbbi müdahalede bulunan kimsenin hekim olup olmadığı hususunda bir kuşkunun bulunması halinde bu durumu, Yüksek Sağlık Şurası belirgin hale getirecektir. Böyle kuşkulu bir durumda Yargıtay Ceza Dairesi konuyu Şuraya sormaya karar vermiştir²³.

²⁰Bu sorunun yanıtını son paragrafta vermeye çalışacağız.

²¹DÖNMEZER/ERMAN: s. 55.

²²Zira, böyle bir durumda ortaya zararlı sonuç çıkmadığı gibi, satılan ilacın (reçetesiz satılabilmesi anlamında) önerilmesi, tıbbi bir öneri olarak düşünülmemelidir.

²³www.kazanci.com.tr/kho2/belediye/kararlar/S.htm.

Kişinin yaptığı faaliyetin sahte hekimlik kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine ilişkin hususlarda da Yüksek Sağlık Şurası'ndan görüş alınır²⁴.

Mağdurun rızasının, yetkisiz hekim bakımından bir geçerliliği yoktur. Rıza ancak, yetkili kimseye karşı verildiğinde bir anlam taşır. Kaldı ki yetkili kimsenin tıbbi müdahalesinde rızanın rolü de bir noktaya kadardır. Rızanın olmadığı hallerde dahi tabip tıbbi müdahalede bulunabilir.

Yetkisiz hekimlik yapma suçuna ilişkin bir önemli konu da bu tür faaliyetin bir zaruret sonucu olup olmadığıdır. Bu anlamda eğer somut olay TCK. kapsamında yer alan hukuka uygunluk nedenlerinden, “zaruret halı” kapsamında görülebilirse, sorunun bu kalıp dahilinde çözümlenmesi gerekir²⁵.

SONUÇ

Kimlerin tıbbi müdahale bulunma ehliyeti olduğunu yasa koyucu ayrıntıları ile düzenlemiştir. Bu düzenleme ile tıbbi müdahalede bulunma yetkisi ve görevi oldukça sınırlandırılmıştır. Bu sınırlama, sadece geleneksel bazı müdahaleler, tıbbi müdahale kapsamında sayılamayacak tavsiyeler ve hukuka uygunluk nedenlerinden birisi olan zaruret halinin varlığı halinde aşılabilecektir. Bu sayılan üç hal dışındaki her türlü tıbbi müdahale 1219 Sayılı Kanunun 25. maddesi uyarınca cezalandırılacaktır.

Bu noktada aydınlatılması gereken husus, yetkisiz hekimlik yapan kimsenin hangi kusur kalıbına göre sorumlu tutulacağıdır. Maddenin ilk kısmı açısından bu konuda bir sorun yoktur. Bu anlamda TCK'nın suç olarak saydığı hususlar dışında, hekimlik anlamında bir faaliyette bulunan kimsenin bir aydan altı aya kadar hapis ve bir miktar para cezası ile cezalandırılmasında manevi unsur bakımından bir tartışma yürütmeye gerek yoktur. Kişinin somut olay bakımından yasanın öngördüğü faaliyeti yürütmesi yeterlidir.

TCK'na giren suçlar bakımından ise ortaya çıkan sonuçla, hareket arasında maddi bir nedensellik bağının kurulmasından sonra failin kusuru nasıl belirlenecektir. Başka bir söyleyiş ile müessir fiil veya adam öldürme suçu kapsamında taksir mi yoksa kast kalıbı mı esas alınacaktır.

²⁴7. CD. E. 1998/7454, K. 1998/8007 (YKD. şubat 1999): Doktorluk yapmadığını öne süren sanığın eyleminin sahte tabiplik yapma niteliğinde bir eylem olup olmadığı Yüksek Sağlık Şurasından sorulup saptanarak sonucuna karar verilmelidir. Bkz. www.angelfire.com/mt/prohtm/SUBAT99.

²⁵CENTEL, Nur: **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, İstanbul 2003, s. 244: Örneğin: bir dağ geçişi sırasında düşerek kayaların arasına sıkışan bir kimseyi, başka türlü bir müdahale olasılığı da yoksa, kurtarabilmek için diplomasız kimsenin tıbbi müdahalede bulunması.

Yetkisiz hekimlik yapan kimsenin, ortaya çıkan zararlı sonuçtan kastından mı yoksa taksirinden mi sorumlu tutulacağı konusunda, Dönmezer/Erman yaklaşımı şu şekildedir; suçlar bakımından manevi unsur yani, isnat edilebilirlik ile saik birbirine karışmaktadır. Kişinin, hangi saik ile tıbbi müdahalede bulunduğu önemi yoktur. Bu husus ceza hukukunun şu çok bilinen örneği ile açıklanmaya çalışılır. Zenginden alıp fakire veren kimse, bir suç işleme saiki ile değil sosyal adaleti gerçekleştirme saiki ile hareket eder, fakat hukuksal anlamda kendisinde hırsızlık kastının bulunduğu şüphe edilemez. Manevi unsur ile maksat birbirlerine karıştırılmamalıdır. Yetkisiz hekimlik yapanın saiki iyileştirme olabilir, fakat müessir fiil veya adam öldürme bakımından neticeyi biliyordur²⁶. Dönmezer/Erman'ın sorunu bu örnekten hareketle kast kalıbı içinde değerlendirdikleri sonucuna varılabilir. Ancak, kanaatimizce söz konusu meselede en azından doğrudan kasttan bahsetmek olanaklı değildir.

Yetkisiz hekimlik yapma suçunda, sorunun kastı aşan suçlar kapsamına girip giremeyeceği tartışmasında ise, suçun bu bağlamda değerlendirilemeyeceği açıktır. Bir suçun kastı aşan suç kapsamında değerlendirilmesi için şu hususların varlığı aranır: *Failin işlemiş olduğu temel suç kasıtlı olmalıdır. Failin istemiş olduğundan daha ağır bir netice gerçekleşmelidir. Gerçekleşen netice ile temel suçun davranışı arasında maddi nedensellik bağı olmalıdır. Meydana gelen ihlal, aynı hukuksal değer ya da menfaat üzerinde gerçekleşmelidir. Ağır neticeden failin sorumlu tutulacağına dair açık bir kanun hükmü bulunmalıdır.* Bu unsurlardan bahsetmek yetkisiz hekimlik suçu bakımından olanaklı değildir.

Bize göre sorun, dolayısıyla kast ya da öngörülü taksir kalıpları içerisinde ya da bunların arasında yer alan bir sorumluluk biçimi ile aşılmalıdır. Dolaylı kast durumunda fail suçun gerçekleşmesinin olanaklı olduğunu görmekte ancak bunu umursamamakta, "olursa olsun" demektedir. Bu kast türünde fail sonucu meydana getirmek için çaba göstermediği gibi, sonucun meydana gelip gelmeyeceğinden emin değildir. İşini olurlu bırakmıştır. Öngörülü (bilinçli) taksirde ise fail tehlikeyi bilmekte ancak özen ve dikkat yükümlülüğüne aykırı olarak sonucun meydana gelmeyeceğine güvenmektedir. Bizce, yetkisiz hekimlik yapan bakımından da sorun bilinçli taksir kalıbı ile dolayısı ile kast arasında değerlendirilmelidir. Bu anlamda bize, dolayısıyla kastından dolayı sorumluluk fikir daha yakın gelmektedir. Nitekim, ortaya zararlı bir sonuç çıkmayıp da, örneğin hasta yasadışı tıbbi müdahale sonucunda 'iyi' olmuşsa ortada TCK anlamında bir suçtan

²⁶DÖNMEZER/ERMAN: s. 50.

bahsetmek olanaklı değildir, kişi, sadece 1219 Sayılı Kanun çerçevesinde sorumlu olacaktır. Ayrıca bilinçli taksir durumunda, ilk hareketin, örneğın kalabalık içerisinde süratli araç kullanmanın ceza kanunları bağlamında cezai bir müeyyidesi yoktur. Ancak ortaya zararlı bir sonuç çıkarsa, TCK devreye girmektedir. Yetkisiz hekimlikte ise eylemin kendisi zaten suçtur. Ortaya çıkan sonucun daha ağır olması halinde ise devreye TCK'nın hükümleri girecektir.

KAYNAKÇA :

- BAYRAKTAR, Köksal: **Hekimin Tedavi Nedeniyle Cezai Sorumluluğu**, İstanbul 1972.
- CENTEL, Nur: **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, İstanbul 2003.
- ÇAKMUT, Özlem: **Tıbbi Müdahaleye Rızanın Ceza Hukuku Açısından İncelenmesi**, İstanbul 2002, s. 30.
- DERYAL, Yahya: **İnsan Sağlığına Ve Vücut Bütünlüğüne Yönelik Tıbbi Müdahalelerde Hastanın Rızası**, <http://www.saglikhukuku.net/bilgi/hh.asp>.
- DÖNMEZER, Sulhi/ ERMAN, Sahir: **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Genel Kısım**, C.II. 5.Bası, İstanbul 1974.
- SÜTLAŞ, Mustafa: **Hasta ve Hasta Yakını Hakları**, İstanbul 2000.
www.angelfire.com/mt/prohtm/SUBAT99.
www.kazanci.com.tr/kho2/belediye/kararlar/S.htm.